

UZASADNIENIE

Delegacja ustawowa zawarta w art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1683, z późn. zm.) zobowiązuje ministra właściwego do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa i po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody oraz Polskiego Związku Łowieckiego, do określenia, w drodze rozporządzenia, dla terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części, okresów polowań na zwierzęta łowne. Obecnie kwestie te reguluje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 marca 2005 r. w sprawie określenia okresów polowań na zwierzęta łowne (Dz. U. poz. 459, z późn. zm.).

W projektowanej nowelizacji zaproponowano przedłużenie okresów polowań na jelenie szlachetne w pierwszym (cielęta) i drugim roku życia (byki i łanie) na obszarze województwa zachodniopomorskiego, wielkopolskiego oraz lubuskiego oraz na daniela w pierwszym (cielęta) i drugim roku życia (byki i łanie) w województwie wielkopolskim oraz kujawsko-pomorskim. Populacje jelenia szlachetnego i daniela (gatunku obcego w naszym kraju) w ww. województwach zwiększają się lub utrzymują na wysokim poziomie. Sytuacja taka jest konsekwencją m.in. poprawy warunków żerowych w następstwie zmian w strukturze zasiewów (rosnąca popularność uprawy kukurydzy i rzepaku), a także w strukturze lasów (wzrost udziału gatunków liściastych). Nie bez znaczenia jest także globalne ocieplenie. Skutkiem polepszenia warunków środowiskowych jest poprawa kondycji zwierząt, a ta prowadzi do zwiększenia udziału samic przystępujących do rozrodu, głównie w grupie osobników w 2. roku życia.

Wysokie zagęszczenie jeleni szlachetnych i danieli powoduje większą ich presję na uprawy rolne i leśne, a to zmusza do poszukiwania sposobów ograniczenia szkód spowodowanych przez te zwierzęta. W związku z brakiem możliwości większego odstrzału ochrona upraw polega często na ogradzaniu zagrożonych powierzchni. Zabiegi takie od lat są prowadzone w polskich lasach, natomiast dziś są stosowane także przez rolników. W efekcie pojawiają się dodatkowe bariery migracyjne, obok płotów chroniących autostrady i niektóre drogi szybkiego ruchu, co prowadzi tym samym do eskalacji szkód od zwierzyny na terenach jeszcze nieogrodzonych.

Ponadto liczebność jeleni i danieli rosnąca lub utrzymująca się na stałym wysokim poziomie w niektórych województwach powoduje wzrost ryzyka kolizji drogowych groźnych dla życia lub zdrowia ludzi.

Sezon polowań na duże jeleniowate – ze względu na ochronę zwierzyny w wysokiej ciąży i podczas odchowu młodych, koncentruje się na miesiącach jesienno-zimowych, czyli w okresie coraz krótszego dnia. To ogranicza możliwość intensyfikacji odstrzału. Ponadto

efektywność myśliwskiej ingerencji w dynamikę populacji współcześnie spada – w związku z kontestowaniem przez społeczeństwo polowań zbiorowych, organizowanych jesienią i zimą.

Zaproponowana zmiana sezonów polowań w województwach o najwyższym zagęszczeniu jeleni szlachetnych i danieli to rozwiązanie, które od wielu lat jest praktykowane w środkowej Europie np. w Niemczech i Austrii. Letni odstrzał dotyczy osobników w początku 2. roku życia, które w rozrodzie jeszcze nie uczestniczą. Pozwoli to zrealizować część pozyskania w okresie długiego dnia, który umożliwia wybiórczy odstrzał wśród młodych zwierząt. Dzięki temu struktura pozyskania stanie się podobna do struktury wiekowej populacji, w której obok cieląt dominują właśnie zwierzęta w 2 roku życia. Za wcześniejszym rozpoczęciem okresu polowań na dwulatki przemawia także fakt, że wtedy łatwiej zidentyfikować sztuki słabsze, wyraźnie kondycyjnie odstające od stada, co wpisuje się w cele łowiectwa określone w art. 3 pkt 3 ustawy Prawo łowieckie.

Jednocześnie wydłużenie w ww. województwach okresów polowań na jelenie szlachetne i daniela w pierwszym roku życia pozwoli na realizowanie odstrzału w dłuższym niż dotychczas okresie czasu.

Eksperyment przeprowadzony w latach 2017-2018 w kilkunastu ośrodkach hodowli zwierzyny Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe i na terenach doświadczalnych Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu wykazał, że wybór łanek i szpicaków w okresie lata nie jest trudny dzięki mniejszej masie ciała, a zwłaszcza niższemu korpusowi. Ponadto letnie polowania na młode jeleniowate pozwalały ograniczyć presję chmar na uprawy rolne, co było pozytywnie oceniane przez rolników.

Dzięki prowadzeniu odstrzału wiosną i latem możliwe jest skuteczniejsze przeciwdziałanie szkodom wyrządzanym na polach. Angażują się w to bowiem także myśliwi z obwodów polnych, do których jelenie migrują na okres lata. Współcześnie coraz częściej obserwuje się problemy kół łowieckich dzierżawiących obwoły polne w całym kraju, lecz w szczególności na terenie województw: zachodniopomorskiego, lubuskiego i wielkopolskiego. Wydłużenie okresu polowań i dostosowanie go do cyklu biologicznego pozwala na bardziej równomierne pozyskanie zwierzyny w skali roku, ale i w przestrzeni, przez co daje możliwość uzyskania przychodów ze sprzedaży tusz zwierzyny także kołom łowieckich dzierżawiącym tereny małolesiste, które m.in. ze środków finansowych pochodzących ze sprzedaży tusz pozyskanej zwierzyny wypłacają odszkodowania za szkody łowieckie wyrządzone przez zwierzynę w uprawach i płodach rolnych.

Dodatkowo w przedmiotowym rozporządzeniu wydłużono okres polowań na bażanty, zajace i kuropatwy – wyłącznie w przypadku wykonywania polowania przy pomocy ptaków łowczych (dla sokolników) oraz umożliwiono wykonywanie polowania przy pomocy ptaków łowczych na bażanty kury również poza obwodami wyłączonymi z wydzierżawiania i przekazanymi w zarząd (Ośrodkami Hodowli Zwierzyny). Zaproponowane w tym zakresie zmiany wychodzą naprzeciw zgłaszanym postulatami sokolników.

Sokolnictwo jest marginalną dziedziną łowiectwa, obecnie zajmuje się nim około 250 osób w kraju na blisko 128 tys. myśliwych. Skuteczność polowania przy pomocy ptaków łowczych jest niewielka, jedynie jeden na pięć ataków ptaka łowczego na zwierzynę kończy się sukcesem. Tym samym nie istnieje ryzyko zmniejszenia populacji ww. gatunków zwierząt łownych. Jednocześnie sokolnicy od dawna wskazują na problemy wynikające z obowiązujących przepisów, które komplikują możliwości wykonywania polowania z ptakiem łowczym oraz szkolenie ptaków łowczych, a tym samym zniechęcają sokolników do tego rodzaju polowania. Zmiany w zakresie umożliwienia wykonywania polowania przy pomocy ptaków łowczych na bażanty kury, na terenie wszystkich obwodów łowieckich w Polsce wynika z faktu, iż ptaki łowcze nie rozróżniają płci wypłoszonych bażantów. Sokolnik nie ma możliwości sprawdzenia, jakiej płci bażanta wystawia, a następnie wypłasza pies podsokoli oraz nie ma również możliwości odwołania krążącego i atakującego sokoła w momencie wypłoszenia potencjalnej zdobyczy. Niezależnie od powyższego należy wskazać, iż bażanty uznawane są za nieinwazyjny gatunek obcy. Jednocześnie zgodnie z obowiązującymi przepisami ptaki łowcze można szkolić tylko w czasie wykonywania polowania. Wydłużenie dla sokolników okresów polowań na bażanty, kuropatwy i zajace umożliwi poprawne ułożenie ptaków łowczych oraz dalszy rozwój i kultywowanie sokolniczych tradycji w Polsce. Należy przy tym dodać, iż polskie sokolnictwo jest wpisane na Listę Reprezentatywną Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości UNESCO, a sokolnicy są zobowiązani do pielęgnowania tej sztuki.

Zgodnie z Konwencją UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego z 2003 r. każde Państwo - Strona zobowiązane jest podjąć niezbędne środki w celu zapewnienia ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się na jego terytorium. Jednocześnie łowy z sokołami są naturalnym sposobem polowania. Polowanie z sokołem i psem podsokolim to jedyny przykład wspólnego działania trzech całkowicie odrębnych istot: człowieka, psa i ptaka, a polowania z ptakiem łowczym mogą odbywać się w miejscach niedostępnych do polowania z bronią z uwagi na obowiązujące przepisy określające minimalną odległość strzału od zabudowań lub zgromadzeń publicznych.

Termin wejścia w życie niniejszego rozporządzenia określono na dzień następujący po dniu ogłoszenia, co pozwoli na wykorzystanie wydłużonego okresu polowań na jelenie i danię w drugim roku życia w aktualnym łowieckim roku gospodarczym.

Zaproponowany termin wejścia w życie rozporządzenia nie narusza zasad demokratycznego państwa prawnego i nie stoi w sprzeczności z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461).

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej i nie wymaga zasięgnięcia opinii, dokonania konsultacji oraz uzgodnienia z właściwymi organami Unii Europejskiej, w tym Europejskim Bankiem Centralnym.

Projekt rozporządzenia nie podlega procedurze notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt nie ma wpływu na mikro, małych i średnich przedsiębiorców. Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) projekt rozporządzenia zostanie zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny, w celu udostępnienia go wszystkim zainteresowanym podmiotom.